

HVIS BARNETS FØRSTE LÆRER BOR I HJEMMET?

Kulturel læring er i fokus – allerede hos Vygotsky, som opfattes som en af pionererne inden for undervisningspsykologi. Han skriver helt enkelt: "Børn lærer af de mennesker, der omgiver dem." Børn vokser sig ind i kulturen: Det vil sige såvel fysiske som psykiske vaner overtages fra voksne; ligesom voksne videregiver værdier og indstillinger til læring – gennem dialog.

MAJA FUCKE-VANGSLEV, DANSKLÆRER PÅ DALUMSKOLEN I ODENSE. MOR TIL FREJA, RONJA OG BJØRK
MAJ-BRITT WESTI, FORFATTER TIL UDGIVELSER MED LÆSEFIDUSEN SOM ØMDREJNINGSPUNKT

Børn fødes ind i en kultur af tegn, symboler og menneskeskabte artefakter. Barnet bruger sine sanser, når det færdes i verden og samler sine oplevelser og erfaringer i kroppen. Voksne støtter barnet i at sætte ord på oplevelserne. Denne gøren indfanges i et slogan i forbindelse med danmarkshistoriens største læseprojekt, Ordet Fanger: "Det bedste råd, du kan give dit barn, er et ordforråd." Alle børns ordforråd vokser i førskolealderen og vokser særligt eksplosivt i årene umiddelbart før skolestart. Især hos nogle børn. Måske fordi et barns ordforråd ikke er større end barnets oplevelser og erfaringsamling. Det synes fundamentalt for børns læring, at de allerede fra fødslen begynder at tilegne sig en viljestyret opmærksomhed, som nærmest fødes af nysgerrige forældre.

Altså voksne omsorgspersoner som "gider" vise veje(n) via en fælles opmærksomhed mod verden, mod sproget og mod skriftsproget ved at pege, forklare og fortælle og selv vise nysgerrighed over for barnets tanker og tegninger – gennem dialog. Den voksnes dialog med barnet understøtter, at tegning bliver en "mediator" for barnets tanker, og Vygotsky beskriver "drawing" som en slags "graphic speech" som "paves the way for writing."

Det tager tid, tålmodighed og træning at lære noget nyt og blive ekspert. Tæt på 10.000 timer! Ikke mindst når man skal lære noget, som ikke er naturligt, men kulturelt – som læsning og skrivning.

THE EXPERT IN ANYTHING WAS ONCE A BEGINNER

"Hver nobelpristager er naturligvis unik, men det mønster, vi kan se, er, at de såkaldte 'sensitive perioder' i førskolealderen, hvor børnene har en exceptionel høj grad af entusiasme, interesse og åbenhed over for deres omverden, har en enorm betydning for, at de kommende nobelpristagere overhovedet får øjnene op for videnskab," siger forskningslederen Shavinina om et forskningsprojekt, som undersøger nobelpristageres barndom. Mange af deres hjem adskiller sig fra gennemsnitlige hjem ved, at de har haft adgang til en masse bøger og legetøj, som har givet mulighed for at eksperimenter: Altså med såvel kreative og spændende bøger som elektronik-, kemi-, og fysiksæt og Legoklodser. Et 2-årigt barn elsker at åbne bøger og spørge: 'Hvad er det, hvad er det?' Men det gør ældre børn ikke. Så det gælder om at udnytte de her sensitive perioder, som Moder Natur har givet os."

Verden rundt, har børn, til alle tider, sat spor og skrevet om deres oplevelser og tanker som streger på papir. Flere forskellige forskere, heriblandt Ferreiro og Teberosky (i

Literacy before Schooling i 1982), har udfoldet, hvordan eksempelvis femårige børns skrivespor kan oversættes til en verden af bogstaver, ord, sætninger og tekstafsnit. I Norden har henholdsvis Söderberghs og Hagtveds literacy-forskning ændret vores iagttagelse af og forståelse for børns sprog. På trods af deres to forskellige tilgange til "literacy", er der enighed om, at skriftsprogstimulerende aktiviteter i dagtilbud er væsentlige faktorer for det lille barns tilegnelse af sprog. Flere forskere siger sideløbende og samstemmende: Børn lærer primært sproget af deres forældre. Og i Danmark har Bleses forskning fokuseret på barnets hjemmelæringsmiljø som den mest afgørende faktor i barnets læring. Denne forskning danner baggrund for *SPROGPAKKEN, praksis, der gør en forskel* fra Servicestyrelsen i Socialministeriet. I 2010 skriver Bleses blandt andet "Barnets første "lærer" bor i hjemmet."

Når jeg møder forældre for første gang i enten 0. eller 1. klasse, kommer forældrene med mange forskellige forståelser

af, hvad deres børn skal igennem i skolen. Alle som en har forældre et ønske om at støtte deres barn videre i dette forløb, ligesom de forud for mødet med skolen har haft et brændende ønske om at give deres barn de bedste forudsætninger for at begå sig videre i skolen – i livet!

Min fornemste opgave i dette første møde er at få forenklet og formidlet den enormt brede palet af viden, færdigheder og kompetencer, deres børn fremover skal til at begynde at jonglere med. Jeg starter med at prøve at give forældrene et billede af slutmålet. Vores børn skal have en rygsæk fyldt med redskaber, der gør dem i stand til at interagere i og formidle sig selv hensigtsmæssigt til omverdenen. I dette overordnede mål er der forankret mange delmål, der igen består af næsten uendeligt mange byggesten.

HVIS BARNETS FØRSTE LÆRER BOR I HJEMMET?

Hvis barnets første lærer bor i hjemmet, hvad er så det bedste RÅD?

Det bedste råd for alle lærere, forældre som fagfolk, må være at vise nysgerrighed. Herunder nysgerrighed efter at hjælpe børn med at "lære at lære". Ikke mindst hvis man lader sig inspirere af Nottingham som udfolder Hatties omfattende forskning i synlig læring.

Nottingham siger, at formålet med at lære er "at lære at lære". Derfor ligger nøglen til optimal læring i at indse vigtigheden af tre dimensioner af læring. Nemlig: attitudes/indstillinger, skills/kompetencer og knoledge/vidden, og hvilken rolle de tre dimensioner spiller i læringsprocessen. Det handler om til stadighed at søge og finde en balance mellem det fokus, hver enkelt dimension tildeles. Eksempelvis er læseplaner ofte fyldt med tilbageskuende læringsindhold.

Nottingham sætter ord på praksis både i relation til sine små og store elever og i relation til sine egne børn. Han skriver: "Hvis ikke mine børn forlader skolen med veludviklede indlæringsevner, en vilje til at undersøge og innovere samt den kløgt, der skal til for at træffe fornuftige beslutninger (oven i en masse viden), så vil jeg føle, at jeg – og deres skole – har svingtet."

Hver eneste gang jeg ved det første møde har set "mine" forældre i øjnene, har jeg set og genkendt den topmotiverede drivkraft og vilje til at støtte, guide og vise barnet vej. Hver gang har jeg tænkt: Tænk hvis jeg havde kunnet fortælle jer om læringsmål og havde kunnet guide jer i progressionen af de forskellige danskfaglige byggesten meget tidligere, så

havde jeres barn fået et ekstra solidt fundament af byggesten."

Det er ikke vilje, forældrene har manglet – men viden. *FIND FIDUSEN MED LÆSEFIDUSEN* vil være en vejviser ...

Bogen '*FIND FIDUSEN MED LÆSEFIDUSEN*' er en pædagogisk vejviser ind i skriftsproget og skolen. Den viser forældre forskellige lege og veje til barnets læring. Bogen er barnets første selvbiografi. Den synliggør nogle af rødderne i barnets unikke literacy-træ; som træet udfoldes i bogen '*LITERACY – I FAMILIE, BØRNEHAVE OG SKOLE*' af Fast (2009). I rød-derne findes alt det, som barnet lærer tidligt i livet og som er fundamentet for livslang læring. Eksempelvis; barnets egen tegning og skrive om tanker og oplevelser af sin verden. Barnets bog '*FIND FIDUSEN MED LÆSEFIDUSEN*' iscenesætter aktiviteter, der kan igangsætte læreprocesser og danne rammer for læring; i og uden for bogen. Den skabes og skrives af barnet i løbet af førskoletiden. Bogen vokser med barnet. Den kan bruges og læses, igen og igen og igen, som en barnets bog, som fungerer som en portfolio, der er fordrende for barnets

identitetsforankring: fra hjem til skole, fra institution til institution, fra barn til voksen.

HVIS BARNETS FØRSTE LÆRER BOR I HJEMMET, VIL LÆSEFIDUSEN VISE VEJ?

Som mor og som lærer, ved jeg, hvordan det er at brænde for at hjælpe sine unger bedst muligt videre fra det sted i livet – hvor de befinder sig netop nu. At ønske dem det allerbedste, er en grundlæggende præmis i mit virke, der hele tiden afføder en nysgerrighed: "Hvordan hjælper jeg bedst mine unger med at lære at lære?"

I min optik vil aktiviteterne i bogen "FIND FIDUSEN MED LÆSEFIDUSEN" støtte barnet i at blive et kommunikerende

væsen via dialog med de voksne, som omgiver barnet. Bogen er med til at rette en nysgerrighed mod danskfagets første byggesten. Bogens aktiviteter virker som en vejvisning og viser os forældre, altså barnets første lærere, hvordan man helt basalt kan støtte barnets læring ved at finde tryghed og afsæt for læring, i det nære og kære; og derfra udforske den nærmeste læringszone i de faglige områder og landskaber, som LÆSEFIDUSEN færdes i. Den lille plysabe stiller spørgsmål til barnet og søger barnets svar i barnets egen verden. Bogen gør det synligt, både for barn og forældre, at fundamentet for barnets læring, er barnet selv..

